

ועדת העבודה - ישיבה י"א

כ"ב בתמוז תש"ט
(19.7.49)

הנוכחים:
א. אלמליח
ע. גלובמן - היו"ר
ז. גלוסקא
נ. הרפז
ה. למדן
א. לנקין
י. סרלין
ח. רובין
י. שמחוני
ד. שרייבמן

מר סינקלשטיין - מנהל משרד העבודה.

היו"ר ע. גלובמן:
אני פותח את הישיבה. ברצוני להודיעכם שחי
הודעות: א) בשבוע הבא ביום חמישי נוכל לצאת
לסיוור במפעלי השכון. אני מניח שנצטרך לצאת לכל המאוחר בשבע בבוקר
ונחזור הנה בארבע אחה"צ.

ב) אנו נצטרך לשנות את היום בו מתקיימת
הישיבה שלנו. באחי בדברים עם שר העבודה על היחסינות בישיבה זו, אך
החברר לי מי היא לא תוכל להשתתף היום בישיבה, ולא בקל יום שלישי
אחר, כי בימים אלה מתקיימות באופן קבוע ישיבות הממשלה. שר העבודה
בקשה ממני להציע לחברי הועדה את שני הפגמים שני ורביעי ולבחור ביניהם.
אם גם נחליט על ישיבותינו הקבועות ביום שני, ישיבתנו בשבוע הבא
הצטרך להתקיים ביום רביעי כי יום שני כבר נתון לעניינים אחרים.

ח. רובין:
אני אבקש לא לקיים את הישיבות ביום
רביעי, כי ביום זה מתקיימות באופן קבוע
ישיבות הועדה לחוקה, תוק ומשפט, ואני לא אוכל להשתתף. אני מציע
לקיים את הישיבות ששר העבודה השתתף בהן ביום שני, ואח הישיבות
האחרות ביום שני.

היו"ר ע. גלובמן:
זו תהיה הפרעה לישיבות הועדה. שר
העבודה יכולה פתאום לראות צורך לכנס
את הועדה, צריך שיהיה יום קבוע.

י. סרלין:
כולנו עסוקים בוועדות אחרות בימים שונים,
יש צורך לקבוע את היום לפי מספר החברים

המשתתפים באותו יום בוועדה אחרות. לי למשל לא נוח ביום שני.

היו"ר ע. גלובמן: מכיון שהחבריה סרלין ורובין עסוקים

בימים שני ורביעי, אני מציע שהם

ימסרו לנו מחר אחרי החלטה ביניהם באיזה יום תהיה הישיבה הקבועה שלנו. בשבוע הבא תקבלו הודעה על יום ושעת הישיבה. אני מוכרח להקדים את שעת הישיבה כדי לא לבזבז זמן. הישיבה בשבוע הבא תהיה באופן יוצא מן הכלל ביום רביעי.

ח. למדן: אבקש רשות להודיע משהו לוועדה. אתמול

פניתי ליו"ר הכנסת ובקשתי ממנו רשות

להציע בכנסת שיעמידו לדיון את בעיית האבטלה. קבלתי ממנו חטובה שזה מתקבל על דעתו, והיום בארבע יתן לי רשות להציע את הצעתי. אינני יודעת מה המליאה תחליט, בכל אופן אני רציתי שהוועדה חרע על כך.

היו"ר ע. גלובמן: אני יודע שכל חבר יכול לקום ולהציע הצעה

לסדר היום וכעבור 24 שעות מעמידים אותה.

אבל בשבוע שעבר היה בירור בענייני העסוקה, כמה חברים עוד לא הספיקו לקבל את רשות הדבור. חבר הכנסת רובין הציע להעלות את הבעיה המליאת הכנסת, ואני הצעתי קודם כל לתת ליחר החברים לדבר. זה הוסכם ע"א כל החברים. עכשיו לא יכולה לבוא חברה אחרת ולעשות ההיפך ממה שסוכם בוועדה. יש לי אליך רק בקשה אישית שתציע את ההצעה לסדר היום מחר. אני מוכרח לנסוע היום לירושלים, אלו הייתי יוצע על זאת הייתי מבטל את נסיעתי. הרי אין הבדל אם תכניסי את הצעתך לסדר היום, היום או מחר. בכל אופן אני אבוא בדברים עם יו"ר הכנסת בעניין זה.

ח. רובין: חברת הכנסת למדן לא היתה חייבת להודיע

כאן מה שהודיעה, היא עשתה זאת רק למען

הסדר. אמרתי בישיבה הקודמת שאני בעד הכנסת סעיף זה לסדר היום, אבלתי עלי את הדין שנשמע תחלה את כל החברים. אלא שבינתיים קרו שני דברים חשובים: ההסגנה של מחוסרי העבודה מרמלה. לאור עובדה זו הכנסת חייבת לדון על עניין זה. דבר שני הוא שקבלנו מספרים נוספים על גדול חוסר העבודה. במשך שבוע עלה המספר באלף איש. שתי עובדות אלה הן יותר חזקות לדעתנו מאשר הרבה שקולים אחרים.

ר. שרייבמן:

אני רוצה להקדים כמה מלים לענין שהוא אינו חדש בארץ, אבל עכשיו יש הכרה יותר מאשר בהזדמנויות אחרות להגיד למזיק: "הרף". זהו הנצול של מצוקת העבודה לצרכים אשר אין להם כל קשר עם חוסר עבודה ועם מחושרי העבודה. אמנם אנו יושבים בבית הזה עם חלוקי דקום, אך יחד עם זה פתח מחוך אחריות אחת למה שנקרא "קבוץ גלויות" ו"בנין מדינת ישראל". נדמה לי שישנם דברים אשר בהם אי אפשר לעשות ספקולציות מפלגתיות. באים אלינו עולים, אנו מביאים עולים, רחוקים מאד מהחנאים, מהמציאות אשר בה נחוץ לעבור את תהליך הקליטה שלהם, ההסתגלות, ההקלטות בחיי העבודה בארץ, המתפכה הנדרשת מהעולה. כל אלה נדרשים מהעולה היום. גם מאתנו נדרשה אותה מהפכה לפני 25-20 שנה. אמר לי אחד העולים, מהנדרם לפי מקצועו, בן עירי: ההבדל בינינו הוא זה: אתה באת לארץ, אני ברחתי לארץ. הוא אמנם מתאמץ בכל כוחו להסתגל לחנאים החדשים, אך מי יודע אם יספיקו לו כוחותיו הנפשיים. העולים הנם רחוקים מהכרת החנאים והמציאות בארץ, הם גם אינם מצוידים באותה הכשרה נפש אשר היינו אנחנו מצוידים בה. אינני אומר שבמחנות העולים אין כוחות חלוציים רבים גנוזים, אשר לא יבישו ביכולתם, אבל אצל רוב העולים קשיי ההסתגלות וההכנה העצמית לקראת חיי עבודה הם קשים מנשוא, וזה מספיק כרי להמביר את מצוקת העולה, כל עולה אשר נאחז במשהו, אשר עושה מאמצים להשתרש. אני ראיתי את העולים האלה. הם היו בירושלים, ראיתי אותם אתמול ברמלה, אפשר לראותם על כל צעד ושעל. גלוי זה איננו חדש. אבל היה זמן שכל תנועת העבודה מחוץ לקומץ קטן של קומוניסטים מופקרים בא"י, התקוממה נגד תהליכים אלה במלחמתה הצבורית. אין האדם נכנס ישר מן המחנה למקום העבודה, אבל אם נוסף למצוקת חוסר העבודה העולים מוסתים ונגרפים בתעמולה, הרי אפילו אלה שהצליחו להאחז במשהו וניסו להשתרש בארץ, נגרפים עם הזרם ונכנסים לחוך מצב של חוסר יציבות, חוסר **שרשיות**, לחוך מצב של "ההתאחזות אינה חשובה". אחן לכם דוגמה: כאשר 30 קשי סדור בעין-כרם מתוך מאות שהסתדרו בעבודה, מוסתים ע"י מישהו, ערכו הפגנה, סגרו את התנויות בעין-כרם, הוציאו את העובדים מעבודתם, באו לירושלים, הפסיקו עבודה **העזריה** העסיקה בה עולים ורק עולים ברח' רמב"ן, ובהפגנה צעקו: עבודה, שוויון, וכדומה. כאשר ישבתי עם אנשים אלה אשר עמדו בראש ההפגנה ואמרת לי להם: חנו לי את הרשימה של

מחוסרי העבודה, העלו 26 שמות, ובאותו יום בוטלו מעבודה 80 איש.
מי שעבר אתמול את רמלה ראה את העיר עם חנויותיה ובתי המלאכה
הסגורים. מדוע סגרו גם אתמול את החנויות ובתי המלאכה?
אם אנו יושבים פה מאוחדים לפחות בדבר
יסודי אחד אני חוזר ואומר לכם שענין זה הוא ענין חיים. ומי שהשקיע
26 שנות חיים, שנותיו הטובות ביותר במפעל הציונות, מותר לו לדבר.
כולי רעדתי אתמול כאשר עברתי את רמלה. האם זוהי ההדרכה אשר אנו
נותנים לעולים, האם כך אנו מחזקים את ידיהם? אני מזהיר את החברים
ממס"מ אשר עומדים וזועקים בועידת ההסתדרות על זה שההסתדרות אינה
גדלה: אני מזהיר אתכם שדוקא עולים אלה אשר אתם מסיחים אותם, לא
יבואו להסתדרות. כל מאמצינו לסדור עבודה מושמים לאל על ידי זה.
משום שאם עיריית ירושלים מעסיקה 320 פועלים, ובעבודות אלה לשכת
העבודה אינה יכולה להחליף אף פועל, נמצאים חברים אשר עובדים באותן
העבודות שסודרו לשעת חירום אשר עובדים כל הזמן, וחברים אשר לא מגיע
להם אף יום עבודה אחד. כל זמן שחיה לשכת עבודה וקליטת עליה לא יהיה
מצב אחר. זה לא רק ענין של חוסר עבודה. זה ענין של חוסר סולידריות
בעבודה, חוסר מרץ בעבודה, סולידריות בהפגנה, אבל חוסר סמן של
סולידריות בעבודה.

אני מרשה לעצמי לאמר זאת כאן ואומר זאת

גם בכנסת למשחיתה: "הרף".

ברצוני לאמר כמה מלים על יום הישיבה.

הייתי מאד מרוצה אלו היחה ישיבתנו מחקימת בלם ששר העבודה היחה
משתתפת בה. היא היחה שומעת וגם משמיעה לנו. ברצוני לאמר שחוסר פ
העבודה אינו מטיל את כל צלו עלינו. אנחנו היינו פחות אנשים עם חוסר
עבודה יותר גדול. אני מרשה לעצמי לאמר: רעבתי יותר מאשר רעב היום
כל עולה מחוסר עבודה בארץ הזו. לא באנו לנשף, באנו לבנות את הארץ
חוך סלתפת. המצוקה הזו היא חמורה, אבל אינה יכולה להטיל עלינו את כל
צלה, ואי אפשר להגיד שעלינו להחגבר עליה. אם הערך הזה הוא ערך יסודי,
גם המצב יהיה אחר.

אתן לכם דוגמה: בכביש הגבורה לירושלים

עובדים למעלה מ-200 פועלים, זהו מקום עבודה לפחות ל-300 פועלים.

אני שמעתי מחברי קבוץ הראל וקבוץ צורעה אשר באו והתלוננו לפני על האטמוספירה הרעה השוררת בעבודה ומכלה כל חלקה טובה. אמרתי להם: למה לכם לזעוק אלי, דברו אליהם בעצמכם. ומה עני לי? הרי הם ירגמו אותנו באבנים. אנו לא נהגנו כך עם חברינו ועם עצמנו. אפילו לא עשינו זאת כאשר עבדנו בכבישי הממשלה. מדוע שהפועלים האלה יעבדו 6 ימים בשבוע, האם אינם יכולים להתחלק? אנתנו חמיר החתלקנו בעבודה, אינני זוכר שעבדתי שבוע שלם אפילו פעם אחת. אינני זוכר אפילו פועל אחד שעבד כך.

רבותי, אמרתי קודם לומר פינקלשטיין,

ואני רוצה לומר זאת גם כאן: ישנן חבלות אשר מקורן הוא בזה שקצב העבודה הוא מואט מאד. אתן דוגמא: כל המשרדים הודו שישנו חקציב ואפשר לחקן אח כביש הגבורה. מדוע שלחו לשט רק 200 פועלים, בטביל מה ולמחי שומרים את העבודה? אילו יכלו לצאת מרמלה עוד 200 פועלים לכביש הגבורה, הרי היינו פותרים במידה ידועה את שאלת התעסוקה ברמלה. אני אומר למשרד העבודה: יש בידכם עבודות, אתם צריכים לקחת את האנשים המוציאים לפועל בציציות ראש ולשאול אותם אם הם חשים את הזמן, אם הם חייט בהכרה שמעשיהם היום הם מעשי קליטה, הכשרת פועלים וקבוץ גלויות.

היו"ר ע. גלובמן: אני נאלץ להודיע כי החברים לא ידברו

יותר מ-10 דקות.

א. לנקיין: מה שלמדנו מהרצאתו של פינקלשטיין היה

זה שקיימות בעיות חמורות, קיים מצב של

חוסר עבודה, קיימת בעיה התעסוקה אשר הולכת ומחריפה מיום ליום.

אני רוצה לשאול מה תפקידנו בוועדה זו. שמענו כבר כמה פעמים על

הבעיות הקיימות, אבל לא שמענו כל הצעות או חכניה כיצד לפתור את

הבעיות. לא שמעתי שר פינקלשטיין יאמר: הנה עומדים 21 אלף דורשי

עבודה, היות וכך אנו חושבים לבצע חכניה כזו וכזו, ואם לא נוכל

לפתור את הבעיה במידה מושלמת, הרי לפחות באחוז מסויים. אני רוצה

לשאול אם תפקידנו הוא לשמוע תאורי המצב, להשתתף בצערנו של משרד

העבודה ולהאנח ביחד עם הנציגים הרשמיים של הממשלה, או שתפקידנו

הוא לחפש במשותף פתרון או לשמוע הצעת פתרון ולדון בה.

אמרתי את דברי ללא כל כוונה של בקורת

אלא מתוך רצון כנה לברר את המצב ולהיות שותף במידה שהדבר אפשרי
לפתרון הבעיות.

בתקופת 1933 ועד תקופת 1935 היוה תקופת

פרוספריטי בארץ, לא היה חוסר עבודה. אז הוכחנ לממשלת המנדט שדוקא
העליה יחבוא תביא אחת את הדרישה לעבטדה ולבטל את חוסר העבודה. אנו
היוה עומדים במצב הפוך לגמרי. ברצוני להעיר שגט שר העבודה וגט מר
פינקלשטיין בדברם על עניני החקוקה לא דברו על אותה רבבות העולים
אשר יושבים במחנות ומוכרחים להכלל בין מחוסרי העבודה. אינני אומר
שהם כבר צריכים להחשב כבעיה, אבל הם בעיה טטטית ובמשך הזמן יהפכו
לבעיה אקטואלית מאד. הם בהחלט מחוסרי עבודה, שווי זכויות את אלה
אשר נרשמו בלשכה. מדוע לא נחשוב גם על אלה?

חבר הכנסת שרייבמן הזכיר את העובדה של

תקון הכביש המוביל לירושלים. אני חושב שלאוו^{זה} / פריון העבודה ירד
בכל השטחים, אחר הצפקידים של משרד העבודה הוא מבצע למען הגברת
פריון העבודה. משרד העבודה צריך לנהל תעמולה, ללחוץ על הסתדרויות
העובדים שיחננו הסברה מקיפה מאד.

לדעתי הנחת מנור המים לירושלים למשל

גט הוא הולך בעצלתיים, ומה יוחרחיוני לירושלים מאשר מים? אני חושש
מאד לומר זאת, אבל אני מבקש שיבינו אותי שאינני אומר זאת מתוך כוונות
למגוע. אולי כדאי לחשוב על עבודות בקבלנות, אשר יכולות להעלות את
פריון העבודה. אני יודע שזה דבר מסוכן ונותן הזדמנויות לנצול,
אך הרי עבודות אלה ניתנות ע"י הממשלה ולא ע"י הפרט, לכן אני חושב
שיש לשקול ברצינות הצעה זו.

מר פינקלשטיין דבר על כוון בתי-החרושת

והתעשייה למקומות יוחר מרוחקים מאשר רצועת החוף. הדברים נאמרו באופן
כל-כך מעורפל שלא מובן לי אם ישנה כבר חכנית, אם נקבעו כבר מקומות
או שזוהי רק מחשבה שאין לה עדיין רגליים. אם זוהי חכנית מעשית, יש
צורך להביא את הפרטים בפני ועדת העבודה.

אנו צריכים באמת לדעת מה הן החכניות של

נ. הרפז:

הממשלה. אנו נמצאים במצב כזה שאנו יכולים

להרשות לעצמנו לעשות דברים אשר לא יכולנו לעשותם בימי המנדט. אבל

אני רוצה לדרר על חיוני עבודה. רלני רל אשר טח החרויות הודולות

אני אינני נבהל מהמספרים על חוסר העבודה.
לי ברור שתהיינה לנו עוד הרבה שנים באלה, ומי יתן ולא תהיינה יותר
גרועות. אבל ישנם כמה דברים שמוכרחים לפתור אותם. נכנסים לא"י
עולים ואין נחנת להם הכשרה. אינני מתכוון להכשרה מקצועית. אלא
הכשרה לעבודה ולהווי הארץ. דבר זה אינו צריך לאמצעים גדולים,
אבל בלי הכנה לא יוכלו העולים לעשות שום דבר.

כשאתם מדברים על מש"עומד לפנינו, על
רמלה ולוד, אתם רואים רק את הצללים, אבל יש גם אורות. ישנם הרבה
מאד אנשים אשר כאשר נכנסו לרלמה וללוד לא היה שם סימן של התפתחות,
אבל כעת ישנן מאות מ"ש חות אשר מצאו את מרנסתן ומסדרות סחות או
יותר. אני מקווה שבשעת הקטיף נוציא הרבה יוצר פאי מאשר בשנה
שעברה, וזה יעמיק מאות פועלים.

אחמול הייתי בקריה בזמן שהיחה פהגנת
אנשי רמלה ולוד. דברתי עם האנשים האלה, ומה שברור לי הוא שאנשים
ממש רעבים. כמובן שיש גם מי שמסית אותם ומארגן את ההפגנות,
אבל מוכרחים בכל המאמצים להביא לידי לקוידיציה של המצב.

ג. כרלין: אנו עומדים בפני תפקידים עצומים,

וביניהם גם בעית התעסוקה. היא קשורה
עם קליטת ועם עליה. אי אפשר לראות בעיה זו כנפרדת מכל התכנית
הכלכית של הממשלה. כל אדם ישר אשר יראה את תקציב משרד העבודה,
יאמר שזה צחוק. האם חושבים שבתקציב כזה יוכל משרד העבודה למלא
את התפקידים העומדים לפניו ולבטל את בעית חוסר העבודה?
אני מבין אופוזיציה, אני מבין אופוזיציה

לוחמת. אבל אינני מבין שקיים דבר כזה שדבר עליו מר שרייבמן.
זהו כחם על הציונות. דבריו אינם מכוונים לעזוב איש, לא בדקתי
את הענין ואין לי שום הוכחות. אני רק אומר שלעשות קפיטל מפלגתי
מצפור נפשה של המדינה, מקליטת העליה ומן התעסוקה, עם זה אנו
עומדים, ועם זה אנו נופלים. להשתמש ברעב ולהפוך זאת למים עכורים,

או ריחיים מפלגתיים, לזאת לא הורגלנו, במשך כל שנות עבודתנו בציונית לפני קום המדינה, וזה איננו צריך להיות גם בשעת קיום המדינה. טוב שהדברים יושמעו, ואולי הם צריכים להשמע לא רק בוועדת העבודה אלא גם במקומות צבוריים אחרים. כל אחד אשר ילך בדרך זו הוא מוגע בעצם קיומנו.

לא התקציב שהועמד לרשות מטרת העבודה, ואף לא תקציב הבטחון שאיני יודע כיצד ומתי ואיך יוצא, ומה שהוגש לנו בכנסת, ומה ששמעו חברי בוועדת הכלכלה, הוא דבר על הניר. אני יודע שכאשר הכריזו ברוסיה, למשל, על חכנית חומש, קבעו בדיוק מה יעשה בשנה הראשונה, מה ייעשה בשנה השניה וכו', ולא הגישו חכנית על 62 מליון ל"י. אני הייתי רוצה לראות את הדיאגרמה: פה עושים כך וכך, פה יהיו בית"ר, פה תקלאוח ופה העשיה.

יש לנו כך וכך מליונים בשביל העסקה. מה יצמח מזה? אינני יודע שום דבר. זוהי רק חכנית על גבי הניר. אבל אני מרחיק לכת. גם אם כבר יבצעו, וכאן אני שותף לכל אלה שדברו על קצב, אחת הטענות שהיו לי למטרד העבודה בוכות בכנסת היו בנוגע לקצב. אינני יודע מי אשם בזה, אבל אם במטרד העבודה היה אפשר ממחזור אחד לקמץ מאה אלף ל"י שהועברו למחזור שני, הרי זה מראה שאין קצב גדול. הרי אין אצלנו בעיה של חוסר עבודה. יש מה לעשות.

אני רואה בבעית התעסוקה הטבורת של בעית המדיניות הכלכלית בכלל של המדינה ושל הממשלה. וכל אלה וכל אלה מהעולים אשר הסתדרו פחות או יותר ומתפרנסים, מתפרנסים זה מזה, כי זה יסוד כל משק. כל עוד הממשלה לא תפתור את בעית הגישה הרדיקלית שלה לבנין המדינה מבחינה כלכלית, זה עלול להביא לנו אסון, לאלה אשר נמצאים בארץ ולאלה אשר עוד צריכים לבוא אלינו.

ח. למדן:

לדברי היו"ר בענין העלאת בעית התעסוקה והאבטלה לדיון בכנסת, אני קושרת זאת עם אופי עבודת הועדות. אני בתחלה קבלתי בכל הרצינות את ענין הועדות וחשבתי שועדה היא אמצעי בידי הכנסת לברר דברים וללבנם. בוועדת העבודה נשארו תלויים ועומדים שלושה דברים: נשאר הלוי ועומד ענין בטול הועדה הישובית לטמול במשפחת החייל. ענין זה נמסר ליו"ר ועדת העבודה, והוא הודיע שנברר את הדבר. דבר שני אשר נשאר תלוי ועומד הוא ענין הטפול בנכים.

גיחה לנו ישיבת מטותפת עם הועדה לשירותים צבוריים, בה החלטנו כי ועדה המורכבת משני יו"ר של הועדות יחד עם 3 נציגים מטלוטת המטרדים סעד, נפגעי מלחמה ובטחון ימשיכו לטפל בבעיה. כולם הגיעו למסקנה שקיום משרד מיוחד לנפדעי מלחמה הוא מיותר, והענין נמסר לשני היו"ר לטפל בו. נכון שבאמצע היחה מחלת היו"ר, אבל עניני הצבור אינם חייבים לסבול במקרה כזה. אנו לא עברנו שלושה שבועות. עכשיו, כשאנו דניט בעניני תעסוקה, לא הוגן לדרוש סכום לפני שיחר החברים לא הגיעו לכלל דבור, אך אני חשבתי שיחר החברים יהיה משוכנעים כמוני שבעיה התעסוקה היא בעיה חמורה עד מאד וטוב שהכנסת כולה תהיה אתראית לענין הזה.

כמה מלים לגופו של ענין. יש לי הרעומת לגבי הפתרון שמתפש לו החבר שרייבמן לשאלה זו. הוא טוען מדוע העולים החדשים אינם דומים לו, ולי ולפינקלשטיין, ולנו כולנו, ומדוע לא יתרגלו לסבול כאשר סבלנו אנחנו. אינני יודעת אם יש פה חבר אחד ממפלגות הפועלים אשר לא סבל ורעב, אבל יש בינינו הבדל יסודי. אנחנו שבאנו אחנו רזרבה של כוחות ושל עצבים מן הבית. באנו בידענו למפרע שאנו הולכים לקראת איזה שנוי חמור וקשה בחיינו. אך כעת המצב הוא הפוך. העולים נמצאים אחרי דלחל כזה של שנים, הארץ היא להם שיא התקוות. הם כבר סבלו מספיק לדעתי.

נאמר לי שאנשי רמלה שלחו משלחת לפני שבוע והביאו מצוקתם לקריה. הובטח להם שיסודרו להם 300 ימי עבודה. הבטחה זו לא קוימה. רק אחרי כן התקיימה ההפגנה. בא חבר שרייבמן ואומר שיש מי שעושה קפיטל על חשבון זה. אני רוצה לומר לו שבהיינו הצבוריים כאשר מישחו יראה איזה ענין שהוא קשה להשלים אחרו, יגידו לו שהוא עושה מזה קפיטל מפלגתי. לדעתי משתמשים בבטוי זה יותר מדי. אומרים למר רוקח שהוא דבר על תמותת ילדים מפני שרצה לעשות קפיטל מפלגתי. מחר יגידו לחבר גלובמן שהוא עושה דבר זה או אחר לשם קפיטל מפלגתי.

אני כחברת הסתדרות יודעת את טעמו של חוסר העבודה. באחת הישיבות הקודמות לפני שטר העבודה נסעה לחו"ל אמרתי לה שבפי שאני שמעתי מהסכומים שמשרד העבודה מקאיב לעבודות הצבוריות ברשויות המקומיות, רק חמשיה מזה מוצאת לשכר עבודה. לא זכיתי לחשובה בענין זה, ואינני יודעת מה הענין.

כאשר אנו רואים את המספרים אשר הבטיחה לנו שר העבודה לפני אאתה לחו"ל, וכל הכנסת היחה מוננה לתת לה קרדיט בראשית עבודתה, וכל הכנסת שמחה לקבל את המספרים של ימי העבודה המקוויים במשך החדשים הבאים. המציאות הראתה במשך שבועות האחרונים שהיא מאד רחוקה מהבטחות שר העבודה. אנו שמענו פה על כל הקשיים, אבל לא שמענו מה חושבים לעשות.

חבר הכנסת שרייבמן דבר כאן על חלוקת עבודה. אני מצטערת שהוא דבר על זה כאן, ושלא היחה לו הזדמנות לדבר על זאת במקום אחר. אבל למעשה, אנשי רמלה למשל אינם תובעים חודש עבודה מלא, הם מבקשים רק 17 ימי עבודה בחודש. אנו רשאים לתבוע ממשד העבודה שיחן לנו תשובה בענין האבטלה. הכנסת כולה חייבת לעסוק בחומרת הענין כדי לתת תשובות. הייתי רוצה לשמוע אם חבר הכנסת שרייבמן יהיה מוכן לתת את אותה התשובה שהוא נחן פה, לחברי מפלגתו ברמלה.

י. שמחוניח: כשאני חושבת על ענין התעסוקה, אינני

יכולה להגיע לידי מסקנה שענין זה של

אחוז מסוים של מחוסרי עבודה יהיה דבר בן-חלוף. אני חושבת שעוד הרבה זמן נצטרך לעמוד בפני בעיה זאת. על כן אינני רוצה להוסיף עוד דברים בענין זה. אני חושבת שהחבר לנקיין לא יכול להשוות את מאב העליה ב-1949 למאב העליה ב-1933. הדברים אינם דומים.

אופי העולים הוא אחר, מעמדם הסוציאלי הוא אחר והתנאים שיטנם בארץ הם שונים. אני רואה את התופעה הזו כתופעה שיש לה כל הסכויים להיות מחמדת. אבל יחד עם זה ענין חוסר העבודה איננו הופך בטבילי אף לרגע קט לענין של אחיזים. תמיד מעורבים בו אנשים יהודים אשר עליהם מוטל הסבל הזה, על כן חייבים כל הגורמים המעורבים בדבר לראות זאת כשאלה אנושית. האנשים הם אחרים, הסבל שטבלו הוא אחר, וצריך לראות את שני הדברים גם יחד. אני יודעת שיטנם דברים אשר יצאו אצלנו מהטמוש יצא למשל הדבר אשר נקרא יחס מוסרי ישר לענין.

השאלה שעומדת לפנינו היא הרצון הכנה

והחובה של הועדה הזו לדעת על תנאי ההגשמה של פחרון הבעיה, לפחות

של הבעיה העוסקת בקצב העסקת אנשים.

אינני יודעת אם לחבר סרלין יש מגע עם חבריו לוועדת הכספים בוועדת הכלכלה, אבל לי יש מידת מה של מגע אהם. לפי מיטב אדיקותי אלה הם לא החלטות על ניר בלבד. אני יודעת כבר על תכניות אשר הובאו, אושרו והוטל על שר האוצר להביא תכניות אלה. אני בכל לבי בעד זה שענין החקוקה יעמוד לדיון בכנסת, השאלה היא כיצד ומי. אני חושבת שזה צריך להיות אחרי שנשב עם שר העבודה, נשמע מה שיש לה לומר ונשמיע לה את דברינו.

א. אלמליח: כאשר החליטו שתהיינה ועדות פרלמנטריות,

חשבתי שכמו הועדות הפרלמנטריות באירופה ובארצות אחרות תהיינה גם ועדותינו. אני חשבתי שהועדות הן המשפיעות על כל המהלך של עבודת הממשלה ועל עבודתו של כל שר. התאכזבתי מאד. אני יודע למשל, שלנו אין השפעה כלשהיא על משרד העבודה, כמו שאין לוועדות אחרות השפעה על השרים המשתייכים לאותו משרד. הייתי רוצה שיו"ר הועדה שלנו יברר מה תפקידנו כלטי שר העבודה.

שמענו כאן הרצאה יפה ומקיפה על המצב היום

כפי שהוא, אבל לא שמענו כל תכניה, ואני מבקש שמשרד העבודה יביא לנו תכניות מפורטות.

על פי בקשה ראש הממשלה הייתי במחנות,

המצב שם הוא נורא ואיום. אנשים באו בלי הכשרה, הם באו מפני שיטנה מדינת ישראל. או לא נוכל במצב כזה לומר להם שהם צריכים לסבול כמו שסבלנו אנחנו.

לדעתי, צריך יו"ר הועדה שלנו להשתדל

שהענין יובא בפני הכנסת ושנתן הרצאה מקפת על המצב ועל התכניות לעתיד.

ת. רובין: חבר הכנסת שריבמן דבר פה על ארגוני

ההפגנות. לי נדמה שהמארגן היחידי של

ההפגנות הוא הרעב וחוסר העבודה. אני חושב שאין מכה לארץ המקבלת עליה יותר קשה מאשר חוסר עבודה. ספרו לי שהובטחו למפגינים 500 ימי עבודה ליומיים, ועוד הבטחות נוספות. מדוע לא עשו זאת קודם

לפני שסודרו ההפגנות? אני חושב שנגיע לידי מאב שמחוסר העבודה ירגיש
כי בלי הפגנה ובלי "דפיקה על השולחן" לא ישיג שום דבר.
ברצוני לומר עוד משהו בקשר לזה, הרעב
וחוסר העבודה אינם המארגנים של ההפגנות, ישנו עוד מארגן אחד והוא
חוסר סכויים לקבלת העבודה. הקשי הוא כי ברמלה, לוד ותל"חנן ועוד
מקומות, אין אף נקודה אור אחת, ואנשים מרגישים שאין להם סכוי לקבל
עבודה ואז הם הולכים לקונסולים ומבקשים לחזור לארצותיהם. אני שוב
חוזר על מה שאמרהי בישיבה הקנדמת לפני שהיחה ההפגנה: העולים הם
גבורים בהתאפקותם.

לדעתי, משרד העבודה יכול היה לפעול
הרבה יותר ממה שפעל. וזה גרם במידה
לא מועטה למצב הקיים כיום. אני תובע הסברה מדוע לא בוצעו הבטחות
שר העבודה. אני תובע להטיל על הממשלה להבטיח 350 אלף ימי עבודה
בחודש אוגוסט. אני תובע מהממשלה לבצע משקי עזר אשר הובטחו לנו.
אני תובע לעבד את הפרדסים הערביים ולהחיות אותם. אני תובע מהממשלה
שחכנים מיד מספר גדול של אנשים למשק החבורה. אני תובע שמשרד העבודה
יקבל החלטות ויביא הצעות לכנסת ולממשלה.

ז. גלנסקא:

אני רוצה לשאול את מר פינקלשטיין אם

החעניין בשאלה שהעמדתי לפניו בשבוע

שעבר על עבודת התימנים שעקיר, רמלה ויהודיה.

אתמול ראיתי תימנים בין המפגינים,

שלחתי את מזכיר התאחדות התימנים לשוחח אתם, והם אמרו לו שבאו אנשים

ואמרו להם ללכת ולהפגין. תימנים אלה הם אנשים פרימיטיביים ואינם

יודעים מי המסיתים אותם. אבל אני אומר לכם באופן גלוי שאלה הם

הקומוניסטים. אני מאשים אותם בהסתה להפגנות בכרי להוריד את כבוד

ממשלת ישראל. חושבני שהממשלה צריכה לאחוז בכל האמצעים ולעקור את

הפגע הזה מן השורש.

אני מטיל על משרד העבודה לעקוב ולהקור

אחרי ההפליחה אשר מפלים את התימנים לרעה בקבלת עבודה.

היו"ר ש. גלובמן:

אינני רוצה לדבר על ההפגנות ועל המארגנים,

כי אינני נותן ערך לבירור זה כאן.

אבל אני אומר לכם שבאזני שמעתי בשבוע שעבר את רדיו בוקרשט. אני שמעתי אז קול מוכר לי אשר אמר: "אין לכם מה לבוא למדינת ישראל, כי שם רעב. מי שרוצה לרעוב יכול לבוא". ברצוני לומר לכם כי מי שמתיר את הרצועה, היא עוד הצליף על פניו.

כמה מלים לגופו של ענין. אינני יודע מה

נעשה ביתר הוערות. אבל לפני הועדה שלנו הובא בתהילה חוק החיילים המשוחררים. הועדה עשתה בחוק זה, תקנה שורה של דברים, הביאה את החוק לכנסת והוא אושר. הועדה שלנו נמצא מיוחד במינו. שר העבודה יצאה בברכה בבית ובברכה הממשלה לחו"ל להשיג כסף, וזה היה 3-4 שבועות לאחר שהיא נכנסה לחפקידה. ברצוני לאמר לכם שלאשרה של המדינה נכנס לתפקיד זה אדם אשר עסק בעניינים אלה שנים רבות, אלו היתה שר העבודה בארץ היינו יושבים יחד ומעלים משהו.

אני מצטער לאמר שאף על פי שישבנו שחי פעמים

ודנו בענייני העסוקה, לא שמעתי שום הצעה קונקרטית.

אמרתי בכנסת בוכוח על החקציב שאנו צריכים

לקלוט לשנה ביחס לאנגליה 10 מליון. גם מדינה קבועה ועומדת, גם לו כל התכניות היו מונחות מוכנות בסייף, וכל הכסף, הפללים הנחוצים היו מוכנים, אני אומר זאת לחובת ועדת הכספים. היה שם מישהו שעכב את הקריאה בענין המלוה העממי, והכלים לא באו לכן. עכשיו האדם הזה שעכב צריך לשאת באחריות. עכבו את הקריאה שבועות על גבי שבועות, ולא רק אמריקה אלא גם כאן בדיון ובבירורים ללא צורך. אם העליה תמשך בממדים כאלה, והיא צריכה להמשך, נעמוד בפני בעיה מחמדת בפני חופעות חוסר עבודה. כמובן שאינני אומר שאין צורך לעשות את המאמצים בכדי להתגבר על הקשיים האלה.

מה היה הדבר אשר הסעיר את המגינה לפני

חדשיים? עין-כרם. בקרתי שם שלש פעמים. דברתי עם אנשים ומאד התרשמתי מהם. כמובן שיש ביניהם גם חלק לא טוב, אבל זה ישנו בכל העדות.

מר פינקלשטיין הזכיר את לוד ורמלה.

אילו היתה הרכבת עוברת דרך לוד ורמלה, היינו מצילים מאות אנשים

מחוסר עבודה. לו היה נפתח כביש לטרון היה בטוח שרמלה היתה קמה לתחיה. אבל יש מישהו אשר מתנגד לפתיחת הכביש הזה.

באתי אחמול בדברים עם שר העבודה והיא

הודיעה לי כי היום ישנה ישיבה קבועה של הממשלה. היא הציעה לי לדחות את הישיבה. אני סרבה כי אמרתי שנשלחו כבר הזמנות והחברים נרשמו לרשות הדבור. אבל להבא ישנה את ימי הישיבות. אני מציע כי נמסר ביום רביעי הבא עם שר העבודה, ועד אז לא נסכם שום דבר. אני מציע שרק אחרי שנשמע את שר העבודה נסכם את העניין. רשות הדבור למר פינקלשטיין.

מר פינקלשטיין: אם כי אופן הבירור היה מחייב לפתוח

בנושא זה מחדש, אגיד רק כמה הערות קצרות.

אינני רואה את עצמי מוסמך לתת הודעות מה

זן חכניות הממשלה וכדומה, אבל עם זאת, אינני רואה את עצמי פתור מלומר כאן כמה דברים קצרים. הדבר אשר מפריע לרבותי העבודה הוא תבוי הרשויות בארץ. יש לנו גושים ציבוריים וממשלתיים, רשויות מקומיות, וכל אחד מתערב בעניין. זה מספיק כדי שהעניין לא יתקדם. מהי ההצדקה שחברים דורשים כאן לקדם את העבודה בשעה שבכנסת מונעים את קידום העבודה ע"י זה שאין מאשרים עוד את התקציב. צדקו החברים שאמרו כי התקציב איננו מספיק. אני הצעתי לשר האוצר כי התקציב לחודש יולי יהיה שליש מכל התקציב, ויכלול את אפריל-מאי ויוני שחלמו. אילו היה כך, היו בידי אמצעים כדי להתחיל מיד בעבודה. אך תחת זאת אושר החלק ה-12 של התקציב פחות 100 אלף ל"י וזה כמובן איננו מספיק. השכר שאנו צריכים לשלם לעולים, עולה על הסכום הזה.

ההצעה שהציע החבר רובין בנוגע להספקת

מים סדירה לרמלה ולוד היא באמת טובה, ואנו רצינו לקחת מים מקו ראש העין אשר אמנם איננו פועל, אבל בטכום כסף קטן אפשר לתקן אותו. עיריית ירושלים התנגדה לזאת בכל חוקף כי זה יגרע מהמים שהיא צריכה לקבל.

הציעו מה להרחיב את הקליטה בבאר-שבע.

אנו סמכנו עם אנשים מסויימים כאן בכנסת לבנות בבאר-שבע 300 יחידות דיור. ישנם גורמים שיש להם איזה זכות על באר-שבע והם

אינם רוצים לוותר על זכותם זו.

החחילו בחקון קו הרכבת. אני קבעתי עם
משרד התחבורה ששלחו 300 פועלים לעבודה זו, וכי כולם יהיו מלוד
ומרמלה. התערב בענין מרכז לשכות העבודה, והוא מנימוקים שלו קבע
מה יהיה חלקם של פועלי חדרה, נחניה ובית-דגון בעבודה זו. אני צריך
להכנס בריב ולמסול את מעמד מרכז לשכות העבודה כזכאי לקבוע הלכה
בענין זה, ודבר זה אינו פשוט. מוכרחים יהיו לבנות את כל מערכת
הלשכות לגמרי אחרת מצורתה הקיימת.

ברמלה נקבעה עבודה ונשלחו 45 פועלים
חוטבי רמלה לעבודה זו. האנשים לא יצאו לעבודה ביום חמישי, ששי,
ראשון וביום שני יצאו להפגנה. ברמלה ישנה עבודה גדולה של חקון
ביום אשר כבר יושבים בהם עולים, אבל הנאי הדיור אינם טובים. אני
הסכמתי עם טולל בונה שהם יחנו כמה מדריכים לעבודה זו ואנו נשלח
את העולים שאגב עבודתם ילמדו את המלאכה. העולים סרבו לצאת לעבודה
כי טענו שאנו שולחים חמישה מדריכים לחל"אביב לבוא ולקחת אותם
בעבודה.

אנשי רמלה ולוד טענו אתמול בקריה: לשם מה
אנו צריכים לשכת עבודה? יש לנו מפא"י, מפ"מ, חרות, קומוניסטים,
ואנו נקבע לפי זה ונחלק בינינו את העבודה. האנשים אינם יודעים עדיין
מלה עברית, ואתה צריך לדבר אהם בשפות שונות, אך את שמות המפלגות הם
יודעים היטב.

בלשכת העבודה ברמלה ובלוד רשומים לא רק
אנשים בני 60-70, אלא כל הספלים, החנוונים, בעלי הקיוסקים וכדומה.
אינני רוצה להוציא דבה עליהם, הם אנשים מצוינים, ומגלים רצון
טוב. אך ששאיט כזה מגיע סו"ס/לעבודה, יש צורך להתגבר על כל גורם,
על כל גוף, על כל רשות ועל כל סמכות, וכל אחד יש לו איזה זכות
מהעבר. אם בתוך כל זה יש גם מעט כוונות רעות, ואולי גם אי הבנה,
אין מלא שבסופו של דבר עלול לקרות שאנשים אלה אינם רוצים שמישהו
מן החוץ יקבע את סדר עבודתם.

אני האחרון שאהיה משבח את קצב העבודה
במשרד העבודה, אבל אותו מנגנון הוכן ע"י מישהו אחר בעבר ללא התאמה.
אינני אומר מה המסקנה. לדעתי יש מקום
להסיק מסקנה מסוימת וברורה אך אינוי מרשה לשעמי לאמר אותה החררה

בוועדה העבודה ובכנסת יצטרכו לחשוב מה היא המסקנה. מכל מקום דבר אחד ברור. אם מחלקת הקליטה מרכזת במקום אחד אנשים מכל הסוגים, זה מקשה מאד על ההחלכות שלהם. ואם נוסף לזה מישהו דואג להעלות את הקצף הזה למדרגה של רתיחה, הדברים אינם מסתדרים.

בענין התעשייה וביח"ר, הממשלה אינה מחויבת

לבנות מפעלי תעשייה במקום בעלי התעשייה אשר אינם בונים. זה איננו ענין של תכנית חומש, או תכנית זו או אחרת, לפי שעה המדובר הוא ביחס לאנשים פרטיים.

ביחס לאיזורי התעשייה, הכונה היא לא להחרק

למקומות כמו אילת וכדומה, הכונה היא באיזורים שהפכו מרכזי קליטה ליצור לפחות חנאים אשר יאפשרו בנין מפעלי תעשייה. זה פעולה שהממשלה תעשה אותה בגוש בין לוד ורמלה, יש תכנית לפיתוח שטח תעשייה מעבר לירקון, מעבר למוסררה, בנתניה ובעוד כמה מקומות.

אסרו פה שהאמצעים אשר מעמידים לרשות הרשויות

המקומיות בטביל עבודות צבוריות הולכים למטרות אחרות. אני חייב לתקן מושג זה, הוא איננו נכון.

אני מניח שחוך השבועות הקרובים יחוקן המצב

ברמלה ובלוד, אבל מתוך פגיעה בכמה דברים חשובים; בסדרי לשעת העבודה בעיקר, ואני אעשה זאת.

היו"ר ע. גלובמן: אני מציע שנחליט את ההחלטות הבאות:

בעיות התעסוקה אשר הונו נושא לבירור מקיף

בשתי ישיבות של ועדה העבודה. הדיון מחייב מסקנות והעלאת הצעות בהשתתפות שר העבודה, וזאת תעשה הועדה תוך 10 הימים הקרובים.

ת. רובין: אני מציע שנקבל את ההחלטות הבאות:

א. הועדה רואה בהתפשטות האבטלה והעמקתה ביחוד

בין העולים החדשים והחיילים המשוחררים הופעה כלכלית וחברתית קשה העשויה לסכן את עצם תהליך קליטת העליה בארץ ובעבודה.

ב. הועדה מציינת כי הממשלה עדיין לא נגשה

באופן רציני לגיוס מליון ו-750 אלף ימי עבודה למחוסרי העבודה לחקופת

החדשים יוני-אוקטובר, כהבטחת שר העבודה ב-31 במאי 1949.

- ג. הועדה חובעת גיוס 350 אלף ימי עבודה למ
לחדש אוגוסט להעסקת 17,500 מחוסרי עבודה לפי הממוצע של 20 ימי
עבודה בחדש.
- ד. הועדה רואה בהחיאח פרדסים הנטושים
ועיבודם תרומה חשובה לא רק למשק הארץ בכלל, אלא גם להבטחת
מקורות עבודה ופרנסה לעולים מחוסרי העבודה.
- ה. הועדה רואה כחפיקיד דחוף ביותר של
משרד העבודה ושל הממשלה כולה את העידוד להקמתם של מפעלי עבודה
ויצירה קבועים בריכוזי העולים.
- ו. הועדה רואה כאמטרית את ההקמה
המהירה של 3000 משקי עזר בריכוזי העולים, ותובעת ממשרד העבודה
ומשרד התקלאות פעולות דחופות לשם הגשמת תכנית זו.
- ז. הועדה תובעת הרחבת המפעלים להכשרה
מקצועית של העולים - ביחוד בענף הבנין, והעמדתם של 3000 מתלמדים
בחדש הקרוב. זוהי אחת הדרכים הטובות להקלת קליטתם של מחוסרי
העבודה במשק ובעבודה.
- ח. הועדה תובעת אמפקת מי/וחשמל מדירה
לישובי העולים, וכן אירגון השירותים המוניציפליים כאחד האמצעים
החשובים להרחבת התעסוקה במקומות אלה.
- ט. הועדה מציינת שבהגשמת התכנית לפתוח
באר-טבע חלו השהיות בלתי מוצדקות; היא תובעת איפוא מכל המוסדות
הנוגעים בדבר, גלוי מרץ ויזמה, על מנת ליצור במשך החדשים הקרובים
אפשרויות שליטוב של לפתוח כמה מאות משפחות בעיר זו.
- י. הועדה רואה אפשרויות בלתי אמצעיות
לקליטת עובדים נוספים בענף התחבורה ובענף המרי הבנין, ותובעת
ממשרד העבודה, ממשרד התחבורה וממשרד המסחר והתעשייה את המיצוי
המלא של אפשרויות אלה.
- יא. לאור ההתפתחות המדאיגה בענייני
תעסוקה ואבטלה, קוראת הועדה לממשלה, לקאות בריבוי מקורות עבודה
ע"י התטת עבודות צבוריות, הקמת משקי-עזר, כיוון ההשקעות של הון
ממשלתי, לאומי ופרטי, ועידוד מפעלי קואורפורציה עצמיים, אחד
מתפקידיה המרכזיים לתקופה הקרובה.

אני מציע את ההצעות האלה על מנת שיובאו

כהצעות הועדה לכנסת.

ההצעות האלה עלולות לעורר זכות. אני

א. לנקיון:

מציע כי לאור חשיבות העניין נקיים היום

תוך כדי ישיבת המליאה ישיבה נוספת כדי להחליט סופית.

העניין הוא רציני מאד ולא כדאי לדון בו

היו"ר ע. גלובמן:

בחטיפה. אני מציע: "הועדה מחליטה איפוא

כי אין מקום לדיון בעניין זה בכנסת טרם שהתקיימה ישיבה עם שר

העבודה בטאלוח התעסוקה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת רובין - מיעוט

בעד הצעת היו"ר - רוב.

התקבלה הצעת היו"ר ע. גלובמן.

ח. רובין שומר לעצמו את הזכות להביא את הצעותיו

בפני הכנסת.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00.